

Petr POLÁK, *Stůj, ruce vzhůru! Tady Pohraniční stráž. Kdo tam? Česko-rakouská hranice v oblasti Novohradských hor v letech 1948-1989.* Diplomová práce, Pedagogická fakulta JU, České Budějovice 2009, 189 stran + 278 stran příloh.

Posudek oponenta:

České dějepisectví věnuje stále větší pozornost nedávné minulosti, konkrétně historickému vývoji Československa po druhé světové válce. Kromě klíčových politických událostí se dostávají na program badatelského výzkumu i témata, která jsou logickým důsledkem konstelace politických sil. K nim patří obecně řečeno i „fenomén státní hranice“, který zejména v první fázi éry budování socialismu hrál tak důležitou a tragickou roli. Snaha vládnoucí KSČ po neprodyšném uzavření prostoru totalitního státu trvala po celých čtyřicet let až do roku 1989 a jeho konkrétní podoba se neustále zdokonalovala.

Diplomant si za svůj vědecký úkol vybral přitažlivé téma – sledovat události na česko-rakouské hranici v oblasti Novohradských hor v letech 1948-1989. K tématu přistoupil opravdu zodpovědně. Využil velké množství archivních pramenů uložených zejména v Archivu bezpečnostních složek v Praze a v Brně. Ty doplnil některými materiály z jihočeských archivů v Třeboni a Českém Krumlově. Dále využil některé vydané edice pramenů, dobový tisk a vzpomínky pamětníků. Seznam literatury vcelku odpovídá tématu. Nalezneme zde i řadu využitých internetových adres. Zvláštní ocenění zaslouží mohutné přílohy, čítající na stovku položek, při tom velmi pěkně provedené. Viz například soubor mapových příloh. Stejně tak pečlivě je zpracován poznámkový aparát, který má téměř osm set položek.

Diplomová práce má poměrně složitou strukturu, přesto ale tvoří vcelku logický a kompaktní celek. Po úvodní informaci o zemské a státní hranici se autor plně soustředil na období komunistické totality v letech 1948-1989. Charakterizuje jednotky střežící česko-rakouskou hranici, jejich režim a technické zabezpečení. Věnuje pozornost pomocníkům Pohraniční stráže i úloze civilního obyvatelstva při ochraně státních hranic. Sugestivní jsou příběhy zadržených a usmrcených osob. Spis uzavírá obraz Pohraniční stráže v boji s různými agenty v oficiální i samizdatové beletrii.

Diplomant prokázal, že ovládá vědecké metody historikovy práce na velmi dobré úrovni. Větší nedostatky v technice historikovy práce jsem neshledal. Z celého spisu je patrné mimořádné autorovo zaujetí tématem. Každý detail má pro něho cenu. Při četbě díla nás zcela

zaujmou tragické osudy lidí, kteří toužili po svobodě, stejně jako atmosféra strachu a úzkosti za totalitního režimu. Spis považuji za velmi cenný a originální příspěvek ke studiu českých, respektive československých dějin v období tzv. budování socialismu a komunismu.

Diplomovou práci hodnotím známkou v ý b o r n ě.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'J. Blüml', with a stylized flourish at the end.

Doc. PhDr. Josef Blüml, CSc.

V Českých Budějovicích 18. května 2009